

Ripjakt med yoga och tjäderjakt till häst

Ripjakten var normal, men skogsfågeljakt på hästryggen och ett yogapass som start på jakt-dagen var mer udda inslag i den jakt jag fick uppleva med Evelina Åslund i Jämtlands och Härjedalens skogs- och fjälltrakter.

SKOGS- FÅGEL- JAKT

TEXT & FOTO
**BERTIL
LUNDAVIK**

PÄR-OLOF PERSSON HÖLL IN sin basjirhäst och pekade ut över ett hygge.

– Där sitter en tjäder, viskade han och plockade upp sin handkikare för att granska den närmare.

Och visst hade han sett rätt. Där satt en tjädertupp 300 meter bort. Och i en grantopp intill satt ännu en.

Själv satt jag på en hästrygg och kände mig oväntat trygg, jag som kvällen innan suttit upp på en häst för första gången i mitt liv.

Jaktturen till Jämtland som Evelina Åslund bjudit in mig till skulle börja med något som jag i förväg känt viss oro inför: Skogsfågeljakt till häst. Därefter skulle det bli ripjakt i Ljungdalstrakten.

– Hur ska det gå, jag som aldrig suttit på en häst,

försökte jag slingra mig. Men Evelina ville absolut att jag skulle pröva på detta.

– På det viset kan man komma inom skotthåll på fågel i topp mycket lättare än om man går, hade hon förklarat.

Tja, det lät ju i alla fall som ett spännande äventyr. Det kan ju inte bli så mycket värre än att man ramlar av hästen, tänkte jag.

Evelina berättade också att hon planerade att kombinera jakten med yoga, så i Ljungdalen skulle en yogalärare från Östersund ansluta för att leda några pass för de som ville prova på.

För mig var förstås den jaktliga delen det mest intressanta, inte minst skulle det bli spännande att se om det alls gick att jaga ripa denna höst när riptillgången rapporterats vara så dålig.

Injagade hästar

Men nu skulle vi först se om det fanns någon skogsfågel. Jakten till häst skulle ske på Nygården Jakt och Fritid i byn Åflo i Krokoms kommun.

Där tog familjen Persson, Pär-Olof, Per-Lennart och Margareta, emot oss. Som komplement till skogen erbjuder man konferensverksamhet och jakt-

Didrik Söderholm och Evelina Åslund tillsammans med jakthästarna. Didrik är ridinstruktör och har också jagat in hästarna, det vill säga vant dem vid skott.

turism. Hittills har det mest handlat om älgjakt, men i samarbete med Evelina Åslund tänker man nu erbjuda även andra aktiviteter.

Efter en kort teoretisk introduktion om samarbetet häst och ryttare som ridinstruktören Didrik Söderholm från Östbackens hästcenter höll i, var det dags för den praktiska träningen.

Man använder huvudsakligen tåliga ryska basjkirer för jakten till häst. Någon nordsvensk har man också. Didrik och Pär-Olof har "jagat in" dem, alltså vant dem vid jaktsituationerna och skotten.

– Men kommer vi till skottlägen glider vi av hästarna och smyger de sista stegen till rätt läge, förklarade Pär-Olof under teoripasset.

– Gå framför hästen när du leder in den och sträck på dig, det är ett kroppsspråk hästen förstår och den uppfattar dig som ledaren, förklarade Didrik.

Nu fanns ingen återvändo, så på med ridhjälmen och lyssna till Didriks instruktioner. Det kan låta konstigt, men Didriks lugna sätt att tala om hästar, hästars psyke och vilka signaler man skulle försöka skicka ut fick också mig att bli nästan helt lugn.

Efter en stunds övning i paddocken gav vi oss ut på vägarna runt gården en stund och när det började skymma tyckte Didrik och Pär-Olof att det kunde räcka.

– I morgon bitti rider vi ut i skogen, var Pär-Olofs uppmuntrande budskap.

Oron blev för stor

Det blev tidig väckning. Ska man hitta fågel i topp en tidig höstdag är det precis i gryningen som chansen är som störst. Rätt skumt var det när vi gav oss i väg upp mot skogen. Vi hade väl suttit på hästryggen en dryg halvtimme när Pär-Olofs vana blick upptäckte tjädrarna. Skulle vi nu lyckas komma närmare utan att fåglarna lättade?

– Om vi tar oss upp runt till vänster och fram till granarna där så bör vi kunna komma av hästarna i skydd och få en chans, dirigerade Pär-Olof Persson.

Sagt och gjort alltså, det var bara att lämna den lätt-ridna skogsvägen och ge sig ut i terrängen.

– Jäklar, där for de. Pär-Olof svor till.

Strax innan vi var framme vid granarna blev oron tydligen för stor hos fåglarna. Fyra hästar med ryttare blev en för kraftig störning. En av tjädrarna hade sträckt på halsen och varit orolig redan när vi var på vägen, så jag blev inte direkt förvånad.

Efter ett antal kilometer i benen efter en dag på ripfjället, är det skönt att sträcka ut musklerna under ett kort yogapass.

”Vi kanske inte såg ut som fyra älgar.”

Hundarna jobbade oförtröttligt. Men riporna var skygga och inte lätta att tas med.

– Vi kanske inte såg ut som fyra älgar, skämtade Evelina efteråt.

Än fanns det tid och vi tänkte inte ge upp så lätt. Plötsligt fladdrade det till mellan trädstammarna.

– Det var nog ungfågel, de flög nog inte långt. Vi stannar här med hästarna, föreslog Pär-Olof Persson, gled ner från hästryggen med bössan på ryggen och smög i flyktriktningen med Evelina tätt efter. Didrik och jag höll koll på hästarna.

Efter en stunds väntan smäll ett skott, och ytterligare en stund senare kom en glädjestrålände Evelina med en tjäderhöna i näven.

Avslutningen var kanske inte någon jakt på tjäder i topp, men vi hade i alla fall en fågel med oss hem.

Nöjda med det började vi rida tillbaka genom skogen till Nygården. Det blev en tur genom delvis mycket tät granskog, genom våtmarker, steniga hyggen och över små bäckar. Jag skulle ljuga om jag påstod att det bara var kul, anspänningen var rätt stor innan vi var nere på en jämnare skogsväg igen.

Ingen jakt på statens marker

Efter dryga tre timmar i sadeln var det rätt skönt att nu sikta in sig på en bilfärd till Ljungdalen och ripjakten.

Det var rätt samstämmiga rapporter som pekade på att riporna hade haft ett svårt år. I Jämtland bedömde länsstyrelsen att tillgången på ripa var så dålig att man fattade det unika beslutet att helt avblåsa jakten på statens mark. Det blev ju förstås det stora samtalsämnet förra hösten.

Beslutet drabbade både jägare, jaktarrangörer och stuguthyrare och frågan om det verkligen gynnade ripstammen kanske vi kan få svar på någon gång i framtiden när Maria Hörnell-Willebrands ripforskningsprojekt har gjort sina slutliga analyser.

Den gamla sanningen lyder att småviltjakten inte alls påverkar småviltstammarnas numerär, mer än möjligen mycket lokalt.

Bland jägarna fanns de som uttryckte stöd för beslutet och andra som gick klart emot.

– Det är kanske bra ändå ett år som detta, tyckte exempelvis Dan Frenklert från Järpen som hade hyrt in sig på Evelinas marker för att i första hand få träna sina unga gordonsetter Åshöjdens Qlara.

– Jakten får ändå komma i andra hand innan jag har fått ordning på henne, menade Dan.

Hundträning i första hand

Hundträning var även förstahandsmålet för Anki Ericson och Susanne Jonsson som redan hade varit på plats någon dag i stugan med det lovande namnet Solviken när Evelina, Dan och jag kom upp.

Stugan har Evelinas pappa, VM-hjälten från 1970 som tog första VM-guldet på skidor för Åsarna, som huvudsaklig snickare.

Anki och Susanne var tveksamma om ripjaktsbeslutet skulle kunna få någon effekt på ripstammen. Men att det var ett svagt ripår hade de ändå kunnat konstatera. Fast visst fanns det ripor. Helt tomt var det inte.

Vår första gemensamma kväll i stugan ägnade vi oss åt att njuta av utsikten; Helags i nordväst över den solglittrande sjön, bekanta oss med varandra och laga en härlig middag med ripor.

Dan Frenklert, som jobbat som kock på guldkrog i Stockholm innan han flyttade till Åre, fick ansvaret för anrättningen och visade att takterna satt i.

Ett lättare yogapass

På morgonen anlände Ann och Magnus Arnesson. Ann var den som skulle hålla i yogapassen, medan Magnus kom för att få en jakttag.

Yogamattorna rullades ut och under Anns ledning började vi direkt med ett lättare yogapass för att mjuka upp leder och sträcka ut trötta muskler.

– En viktig del i yogan är andningen, betonade Ann och vägledde oss genom andningens betydelse och de

övningar vi gjorde. Efter kanske 20 minuter avrundades yogapasset och onekligen hade det varit sköna övningar för rygg och ben, som börjat bli lite stela efter ridningen dagen innan.

Första jakt dagen skulle vi gå upp mot Viksjövälen och hålla oss i privatmarkerna syd och väst om stugan. Vädret var rätt klart med växlande molnighet och sval temperatur. Frostn hade nupit tag i de gula löven under natten och nu i brisen började de singla ner från fjällbjörkarna i ett svagt rasslande.

Jakten började direkt

Direkt vi kom ur stugan kunde jakten börja, vilket vi inte riktigt fattat, eller om det var så att vi fortfarande var gripna av yogapasset. Att jakten nu hade börjat hade dock Zero, Evelinas irländska setter, fattat. Han stod plötsligt med nosen pekande mot backen.

När vi väl förstod att Zero menade allvar började Evelina och jag gå upp mot ståndet. Riporna var dock väldigt skygga denna dag, vilket vi fick bevis för direkt och fler exempel på senare.

Hundarna släpptes växelvis. Och hundar hade vi gott om. Det var Evelinas Röda Rappet Zero, hennes unghund Fjällstorsas Shiva, Dans settrar Åshöjdens Qlara och Åshöjdens Exxet, Ankis vorsteh Birkhans Karisma och Susannes vorsteh Rovarts van Gogh.

Ripor i massor fanns det inte denna första dag, men det fanns både en del ensamma fåglar, fåglar i par och några flockar. Men ju längre dagen gick, desto sämre blev det med fågel och desto svårare hade unghundarna att hantera situationerna.

Gick helt ur hand

Så första dagen, som börjat så lovande, slutade med rätt många kilometer i benen, utan något direkt ståndarbete. Ett yogapass blev ett riktigt skönt avbrott. Efteråt kände jag mig klart upplivad.

Dag två var det bara Evelina, Dan och jag kvar. Dan var fast övertygad om att han nu skulle jobba med Qlara för att träna henne till en mer användbar jakthund. Ambitionen var den rätta, men han hade glömt fråga tiken om hon var med på noterna.

Nästan det första som hände var att Qlara försvann över en myr glatt stötandes upp den ena ripan efter den andra. Det var bara att vänta på att hon skulle komma tillbaka. Ja, Dan väntade inte. Han sprang efter och lyckades så småningom få tag på Qlara.

Nåväl, vi tog nya tag och började om med att söka av markområdena nära vattnet.

- Det brukar ligga fågel alldeles vid sjön, förklarade Evelina som ju kände markerna väl.

Evelina hade rätt. Där fanns det fågel kvar. Och hundarbetet började gå bättre och bättre.

Zero är rutinerad, och inte minst på dessa marker som han känner väl visade han bra fågelarbete. Hans

Pär-Olof Persson smyger efter ett par tjädrar medan vi andra avvaktar med hästarna i bakgrunden.

kondition var också imponerande. Hela långa dagen var hans arbetsvilja oförtröttlig.

Men riporna var skygga även här. Vid flera tillfällen tog de till vingarna innan vi kommit i skottläge. I ärlighetens namn ska också sägas att vi alla tre hade några skottchanser var som vi bommade.

Särskilt illa var det när vi kom upp mot Gröndörrsstöten och hade flera bra fågeltagningar som tyvärr avslutades med dåligt skytte.

Till slut stämde dock allt. Det var en skön känsla att se ripan dunsas ner i ett litet moln av dun.

Vid det laget hade vi särat på oss. Evelina och jag gick upp mot fjällsidan medan Dan mer koncentrerat fick jobba med sin unga tik ute på myren nedanför.

När väl första fågeln fallit, ja då lyckades skytten genast bättre. Så visst gick det att jaga ripa i Jämtlands län även 2009. Och på myren och på sydsidan av Gröndörrsstöten fanns det till och med mer fågel än jag hade vågat tro. ■

Jakt som friskvård

Evelina Åslund har, efter att ha utbildat sig inom turism på Naturbruksgymnasiet i Ljusdal och på Högskolan i Östersund, startat företaget Joy Event Hunt and Health som erbjuder jakt och friskvårdsaktiviteter i olika former.

- Jag känner själv sådan harmoni i naturen, och i synnerhet på fjället, så varför inte erbjuda stressade nutidsmänniskor en möjlighet att komma upp till fjällen och koppla av på olika vis, berättar Evelina.
- Jakt är naturligt att erbjuda eftersom jag jagar själv, men det kan också vara fiske, eller en möjlighet att bara vistas i skogs- eller fjällnatur, säger Evelina.